

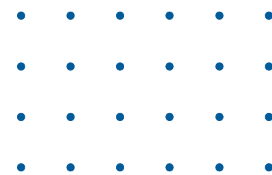
ІНФОРМАЦІЙНІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ НАУКОВЦІВ, ОСВІТЯН, ІННОВАТОРІВ

ЗМІСТ

1. Гранти, міжнародна підтримка	2
ГРАНТИ УКРАЇНСЬКИМ НАУКОВЦЯМ ВІД CRDF GLOBAL	2
П'ЯТИКРАТНЕ ЗБІЛЬШЕННЯ ПРЕЗИДЕНТСЬКИХ ГРАНТІВ ДЛЯ МОЛОДИХ УЧЕНИХ І ДОКТОРІВ НАУК.....	2
2. Документи міжнародних організацій	3
ОЕСР: РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ЕПОХУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ..	3
ОЕСР: ОПИТУВАННЯ ЕС-ОЕСР У ГАЛУЗІ НАУКИ, ТЕХНОЛОГІЙ ТА ІННОВАЦІЙ.....	4
ОЕСР: ЕКСПЕРТНА ОЦІНКА ЗАКОНОДАВСТВА ТА ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ У ГАЛУЗІ КОНКУРЕНЦІЇ.....	5
ОЕСР: НАЦІОНАЛЬНІ ФІСКАЛЬНІ ПЛАНИ ТА НОВІ ПРАВИЛА ЄС	6
ОЕСР: СПІВРОБІТНИЦТВО В ГАЛУЗІ РОЗВИТКУ - 2025.....	7
3. Корисні новини України та світу	8
ДІАМАНТОВІ ЖУРНАЛИ У ЛАТИНСЬКІЙ АМЕРИЦІ.....	8
ОСНОВИ РОБОТИ З ВІДКРИТИМИ ДАНИМИ	9
ВИКОРИСТАЙ ЦІЛИЙ ОРКЕСТР ДЛЯ ВЛАСНОЇ АКАДЕМІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ	9
ЛІТЕРАТУРНІ ОГЛЯДИ, ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ТА ЦИТУВАННЯ: У ЧОМУ ПРОБЛЕМА?.....	10
ДОСЛІДНИЦЬКІ ОФІСИ МАЙБУТНЬОГО	11
ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ТА СОЦІАЛЬНА ВЗАЄМОДІЯ В ДИСТАНЦІЙНИХ КЛАСАХ	12
ЗВО МАЄ ТУРБУВАТИСЬ НЕ ЛИШЕ ПРО ПЛАГІАТ, А Й ПРО ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВПЛИВ ШІ	13
ВІД КНИГИ ДО ТРЕКІВ: ПІДРУЧНИК СТАВ МУЗИЧНИМ АЛЬБОМОМ	13
4. Наукові заходи	14
ЕФЕКТИВНИЙ ДИЗАЙН ОНЛАЙН-КУРСІВ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ШІ.....	14
ШКОЛА ЕКСПЕРТІВ.....	15
ЩОДО РОЗВИТКУ ДОСЛІДНИЦЬКИХ ІНФРАСТРУКТУР.....	15
КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЯ АГРАРНИХ РОЗРОБОК	16
ЗМІНИ У ПРИДБАННІ ЕЛЕКТРОННИХ КНИГ	16
СЕРІЯ ВОРКШОПІВ ЮНЕСКО ТА HUMAN VARIOME PROJECT	17

1. Гранти, міжнародна підтримка

ГРАНТИ УКРАЇНСЬКИМ НАУКОВЦЯМ ВІД CRDF GLOBAL

Фонд цивільних досліджень та розвитку США (CRDF Global) реалізує програму підтримки українських вчених шляхом надання грантів на участь та представлення своїх досліджень на національних й міжнародних наукових заходах - конференціях, семінарах, тренінгах. Гранти надаються науковцям, технічним спеціалістам та інженерам, які працюють у

сфері авіакосмічних досліджень, матеріалознавства та нових матеріалів, штучного інтелекту та квантових обчислень, ядерної фізики, інших передових галузях фізики та хімії й дотичних до них напрямках наукових розробок та досліджень. Кандидати на отримання гранту мають бути громадянами України, мати докторський ступінь і досвід роботи у вказаних галузях. Фінансова підтримка у розмірі до 2,5 тис. дол. США покриває витрати безпосередньо організаторам конференцій, а також авіаквитки, трансфер, оплату проживання. Заявку на участь можна подати до 1 жовтня 2026 року.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/UgR3B>, <https://qrpage.net/qr/Szfc6>

Фото: скріншот

П'ЯТИКРАТНЕ ЗБІЛЬШЕННЯ ПРЕЗИДЕНТСЬКИХ ГРАНТІВ ДЛЯ МОЛОДИХ УЧЕНИХ І ДОКТОРІВ НАУК

Президент України підписав оновлений порядок надання щорічних грантів для молодих учених і докторів наук. Відповідний Указ від 26 січня 2026 року №81/2026 опублікований на офіційному вебпорталі. Документом майже у 5 разів збільшено розмір грантової підтримки, а також модернізовано конкурсні процедури та скасовано застарілі

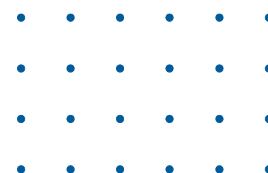
нормативні акти, що регулювали надання таких грантів у 2002–2009 роках. Зміни застосовуються вже з 2026 року та поширюються на науковців, що є громадянами України й провадять наукову діяльність на території України на

постійній основі. Конкурсний відбір і наукову експертизу заявок проводить Національний фонд досліджень України, який формує рейтингові списки проєктів та проводить верифікацію заявників. Уперше з моменту запровадження президентських грантів їхні розміри суттєво переглянуто з урахуванням інфляційних процесів і реальних потреб сучасних наукових досліджень. Доктори наук віком до 40 років (включно) можуть отримати 7 грантів по 500 тис. грн кожен; докторанти (віком до 35 років) - 20 грантів по 400 тис. грн; доктори філософії, кандидати наук (віком до 35 років включно) - 50 грантів по 300 тис. грн. Оновлений порядок чітко визначає пріоритети - дослідження й розробки, результати яких спрямовані на зміцнення обороноздатності та безпеки держави, економічний розвиток і підвищення конкурентоспроможності, подолання суспільних викликів, створення нових технологій та інновацій для реального сектору економіки. Подання заявок здійснюється відтепер до 1 березня року, що передує року надання грантів. Оновлена система президентських грантів створює сучасні, прозорі та конкурентні умови підтримки молодих українських учених. Наразі Національним фондом досліджень України вже оголошено конкурсний добір на одержання щорічних грантів Президента України докторам наук на 2027 рік.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/Uv8By>, <https://qrpage.net/qr/jUcLf>,
<https://qrpage.net/qr/XB8B8>

Фото: скріншот

2. Документи міжнародних організацій

ОЕСР: РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ЕПОХУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Організація економічного співробітництва та розвитку опублікувала робочий документ «Розповсюдження цифрових технологій в епоху штучного інтелекту: дані мікроекономічного аналізу з різних країн». Цей документ містить комплексний аналіз поширення передових цифрових технологій, використовуючи офіційні мікродані з 15 країн-членів ОЕСР. Експерти

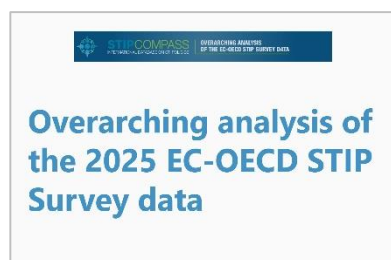
проаналізували їх за допомогою гармонізованої методології з використанням спільного статистичного коду, розробленого ОЕСР, та розповсюдженого

у мережі учасників проекту з доступом до вихідних мікроданих. Опитування охопило період 2017-2023 років і наразі не повністю відображає нещодавній бум генеративного тучного інтелекту. У документі розглядаються п'ять передових цифрових технологій: ШІ, аналіз великих даних, інтернет речей (IoT), робототехніка та 3D-друк. Вивчалися ключові характеристики користувачів, політичні чинники, що сприяють поширенню технологій, а також зв'язок між використанням технологій та продуктивністю. Дані, отримані з Бельгії, Канади, Данії, Естонії, Франції, Німеччини, Ірландії, Ізраїлю, Італії, Японії, Кореї, Нідерландів, Португалії, Швейцарії та Великої Британії, дозволили виявити сім визначальних аспектів розповсюдження цифрових технологій. Між цифровими технологіями існує значна взаємозалежність; поширення передових цифрових технологій демонструє значну галузеву неоднорідність; більші фірми частіше упроваджують передові цифрові технології, і це не залежить від галузевого складу; людський капітал (навички та навчання у галузі ІКТ) і технологічний капітал (використання інших цифрових технологій та цифрової інфраструктури) є ключовими для упровадження передових цифрових технологій; освіта і технічні професії мають вирішальне значення для впровадження передових цифрових технологій; користувачі передових цифрових технологій, як правило, є більш продуктивними; частина переваг у продуктивності пояснюється відмінностями в людському й технологічному капіталі.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/msin4>, <https://qrpage.net/qr/peckR>,
<https://doi.org/10.1787/ebc2debe-en>

Фото: скріншот

ОЕСР: ОПИТУВАННЯ ЕС-ОЕСР У ГАЛУЗІ НАУКИ, ТЕХНОЛОГІЙ ТА ІННОВАЦІЙ

Організація економічного співробітництва та розвитку опублікувала звіт «Загальний аналіз даних опитування ЕС-ОЕСР за програмою STIP за 2025 рік». У ньому представлені дані, зібрані у рамках дослідження політики ЄС-ОЕСР у галузі науки, технологій та інновацій (STIP) за 2025 рік, яке охоплює всі галузі політики та ініціативи, що поширюються на різні міністерства та національні агенції відповідної компетенції (дослідження, інновації, освіта, промисловість, довкілля, трудові відносини, фінанси/бюджет тощо). Опитування включало 54 питання щодо національної інноваційної системи, структуровані навколо «ключових» позицій політики (управління, державна система ДіР, інновації в компаніях та інноваційне підприємництво, обмін знаннями та спільна творчість, кадрові ресурси для ДіР, дослідження та інновації на благо суспільства). Єврокомісія розглядає політичну ініціативу в галузі науки, техніки та інновацій як державну дію, спрямовану на досягнення однієї або декількох цілей державної політики у цієї галузі, покликану змінити

або сформувати поведінку суб'єктів та зацікавлених сторін та реалізується на безперервній основі. В опитуванні цього року було представлено близько 2100 нових ініціатив, а для роботи з даними використовувались інструменти на основі штучного інтелекту. Якість отриманих даних варіюється в залежності від країни, критеріїв якості поточного рівня звітності у базі даних.

Детальніше:

<https://stiplab.github.io/R5r/main.html>,
<https://stip.oecd.org/assets/downloads/STIPCompassTaxonomies.pdf>

Фото: скріншот

ОЕСР: ЕКСПЕРТНА ОЦІНКА ЗАКОНОДАВСТВА ТА ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ У ГАЛУЗІ КОНКУРЕНЦІЇ

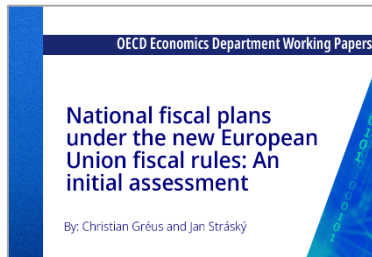
Організація економічного співробітництва та розвитку опублікувала звіт «Експертна оцінка законодавства та політики в галузі конкуренції ОЕСР: Україна 2025» із серії «Огляди законодавства та політики у сфері конкуренції». У ньому міститься огляд українського законодавства та політики, здійснений через призму загального прогресу країни у приведенні своєї системи регулювання конкуренції у відповідність до міжнародних стандартів та передової практики. Він побудований на матеріалах інтерв'ю з експертами та опрацюванні документів. Зазначається, що за останнє десятиліття Україна досягла значних успіхів, особливо - у виявленні змови при проведенні торгів та перевірці злиттів і поглинань. Акцентовано увагу на слабких місцях у правозастосуванні, процесуальній справедливості та інституційному потенціалі, подано рекомендації щодо підвищення ефективності, авторитету та прозорості Антимонопольного комітету України. По мірі поглиблення реформ та інтеграції з міжнародними партнерами Україна потребує чіткого плану побудови більш сильної, справедливої та конкурентоспроможної економіки. Для підвищення ефективності правозастосування необхідно зміцнити цю систему, забезпечити дотримання процесуальних гарантій, упровадження санкцій та стимулів дотримання правил (наявні санкції в Україні не забезпечують надійного стримувального ефекту), забезпечити контроль за злиттями (пороги контролю потребують оновлення). Прозорість, адвокація та міжнародна співпраця є життєво важливими. Міжнародна співпраця сприятиме транскордонному правозастосуванню, особливо для розслідувань картелів та перегляду злиттів. Експерти вважають, що загалом режим конкуренції в Україні розвивався позитивно, проте для закріплення прогресу необхідні подальші реформи: посилення правоохоронної спроможності, покращення аналітичної точності, посилення санкцій, оптимізація розподілу справ у решті-решт дадуть позитивний ефект, що

сприятиме розвитку справедливих й конкурентних ринків, стимулюватиме інновації.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/MtsOr>, <https://qrpage.net/qr/o2h0l>,
<https://doi.org/10.1787/218e6881-en>

Фото: скріншот

ОЕСР: НАЦІОНАЛЬНІ ФІСКАЛЬНІ ПЛАНИ ТА НОВІ ПРАВИЛА ЄС

Організація економічного співробітництва та розвитку опублікувала робочий документ «Національні фінансові плани за новими фінансовими правилами ЄС: початкова оцінка» із серії «Робочі документи департаменту економіки». У ньому зазначається, що нові фінансові правила ЄС, прийняті у квітні 2024 року, змінюють «Пакт стабільності та зростання», зокрема - численні оперативні цілі старої системи трансформуються у єдиний індикатор траєкторії зростання чистих витрат. Це дозволяє зосередитись на забезпеченні стійкості державного боргу у кожній країні, що досягається за допомогою національного плану фінансового коригування та сприяє підвищенню контрциклічності фінансової політики і покращенню національної відповідальності. У документі наведено аналіз національних середньострокових структурних планів фінансової політики, представлених країнами ЄС, а також здійснене їх порівняння з попередніми рекомендаціями Єврокомісії. Для оцінки національних планів та їхнього впливу на рівні єврозони експерти розглядали передусім три взаємопов'язаних питання: якою мірою фінансові траєкторії були переглянуті після початкових рекомендацій Комісії, який обсяг фінансової консолідації передбачають національні плани для єврозони загалом та наскільки добре захищені державні інвестиційні витрати. Встановлено, що національні фінансові плани для деяких країн передбачають меншу фінансову консолідацію, а обсяг фінансової консолідації на рівні єврозони, закладений у національних планах на період з 2025 по 2028 рік, - менший, ніж очікувалось. Державні інвестиції захищені у більшості країн ЄС, незважаючи на заплановане посилення фінансової політики в узгоджених національних планах.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/gTrTO>, <https://qrpage.net/qr/rakuy>,
<https://doi.org/10.1787/33d810b4-en>

Фото: скріншот

ОЕСР: СПІВРОБІТНИЦТВО В ГАЛУЗІ РОЗВИТКУ - 2025

Організація економічного співробітництва та розвитку опублікувала звіт «Експертні огляди ОЕСР щодо співробітництва у галузі розвитку: Європейський Союз 2025» із серії «Експертні огляди ОЕСР у сфері співробітництва в галузі розвитку». У ньому йдеться про наявні можливості та актуальні виклики, які стоять перед Європейським Союзом стосовно реалізації нової

парадигми розвитку, зосередженого на взаємній вигоді та інвестиціях у якісну інфраструктуру задля скорочення бідності та нерівності. Європейський Союз - унікальна регіональна організація, що відіграє важливу роль у просуванні прав людини, верховенства права та екологічних норм, віддана принципам багатосторонності. ЄС доклав значних зусиль для інтеграції сталого розвитку в системи глобального економічного управління та відіграє провідну роль у просуванні відповідальної ділової поведінки через глобальні ланцюги поставок. Нинішній огляд спрямований на підтримку дій з покращення якості та ефективності співпраці держав у сфері розвитку, у ньому висвітлюється передовий досвід та містяться практичні рекомендації. Завдяки стратегії «Глобальний шлюз» та диверсифікованому інструментарію фінансування Європейський Союз використовує офіційну допомогу розвитку як каталізатор структурних реформ та інвестицій в інфраструктуру. Однак залишається ряд критичних питань: як підтримувати взаємодію з найменш розвиненими країнами в умовах високої нестабільності, як підтримувати лідерство у зміцненні інституцій та розвитку людського потенціалу, як ефективно мобілізувати досвід та ресурси приватного сектору, як збалансувати стратегічні інтереси з цілями розвитку?

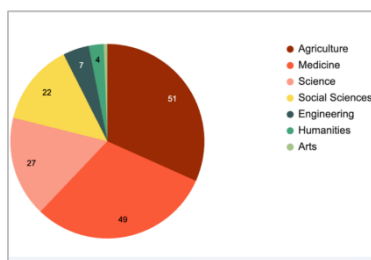
Детальніше: <https://qrpage.net/qr/qglzA>, <https://qrpage.net/qr/PHWhe>,
<https://doi.org/10.1787/7adcf387-en>

Фото: скріншот

3. Корисні новини України та світу

ДІАМАНТОВІ ЖУРНАЛИ У ЛАТИНСЬКІЙ АМЕРИЦІ

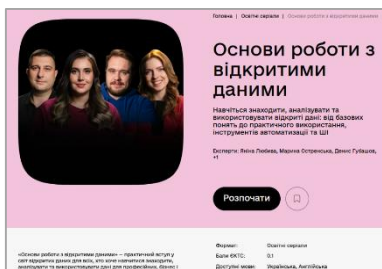
На сторінці блогу DOAJ опублікована стаття Кароліни Діас, Хімена дель Ріо Ріанде та Івонн Лухано Вільчіс «Діамантові журнали та APC у Латинській Америці: сталий розвиток у мінливій екосистемі». У ній автори зазначають, що DOAJ відіграє вирішальну роль у підвищенні глобальної видимості регіональних наукових журналів, більшість з яких дотримуються

моделі відкритого діамантового доступу та фінансуються державними університетами й дослідницькими установами. Хоча ця модель і залишається наразі домінуючою, динамічно зростає частка тих, хто впроваджує моделі на основі APC для покриття операційних витрат. Це сигналізує про зміни у ландшафті наукової комунікації та необхідність сталого фінансування. DOAJ - вичерпний каталог журналів відкритого доступу наразі індексує 3240 латиноамериканських журналів з 22 країн. Понад 86% цих журналів публікуються університетами, навчальними закладами та дослідницькими центрами. У період з 2020 року по 2024 рік кількість латиноамериканських журналів у каталозі DOAJ зросла майже на 10% - з 2951 до 3240. DOAJ забезпечує глобальну видимість журналів для Латинської Америки, що надзвичайно важливо саме по собі та для включення до індексів відкритого доступу, таких як OpenAlex. У Латинській Америці науковці розвинули сильну академічну культуру публікацій державних університетів, яка відрізняється від корпоративної моделі, що домінує на Глобальній Півночі. Як наслідок, університети стали основними видавцями наукових журналів та книг. Автори також розглядають модель на основі APC у Латинській Америці. Зростання кількості некомерційних видавництв, які стягують плату за APC, вказує на критичну потребу сталого фінансування для забезпечення довгострокової життєздатності і підтримки доступності журналів відкритого доступу в регіоні.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/Cdyqf>

Фото: скріншот

ОСНОВИ РОБОТИ З ВІДКРИТИМИ ДАНИМИ

На порталі «ДіяОсвіта» доступний для ознайомлення новий серіал «Основи роботи з відкритими даними». Він розповідає про світ відкритих даних – можливості їх пошуку, цінність аналізу та використання для професійних цілей, у бізнесі та для суспільно корисних справ. Серіал складається з восьми серій, які наочно і зрозуміло пояснюють, що таке відкриті дані, як

працює інфраструктура даних в Україні та світі, де шукати надійні джерела відкритих даних, як ефективно з ними працювати, якими є правові основи доступу до публічної інформації у формі відкритих даних, де можна знайти відкриті дані України та світу. Також слухачі дізнаються, у чому сутність поняття машиночитаності, що таке структура та «чистота» даних, які існують методи обробки та автоматизації роботи з даними, порталами відкритих даних, публічними реєстрами та API, як можна використовувати технології штучного інтелекту для створення, обробки та аналізу відкритих даних. Серіал створений ГО «Агенція журналістики даних» у співпраці з Міністерством цифрової трансформації України у межах проекту «Сприяння належному врядуванню та позитивному бізнес-клімату в регіоні ОБСЄ через цифровізацію та використання відкритих даних».

Детальніше: <https://qrcode.net/qr/NCYi1>, <https://qrcode.net/qr/TkTCu>

Фото: скріншот

ВИКОРИСТАЙ ЦІЛИЙ ОРКЕСТР ДЛЯ ВЛАСНОЇ АКАДЕМІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ

На сайті Times Higher Education опубліковано статтю Адиті Джавері «Будь диригентом власного ШІ-оркестру для академічного письма». У ній автор пропонує змінити підхід до використання генеративного штучного інтелекту у науковій роботі та розглядати його не як інструмент автоматичного написання текстів, а як набір спеціалізованих засобів,

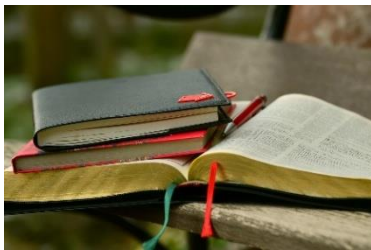
які потребують усвідомленого управління. Написання наукового тексту дуже близьке до виконання групою музикантів музичного твору, де кожен інструмент має власну роль. Штучний інтелект може допомагати на різних етапах роботи, однак саме дослідник визначає логіку, структуру та зміст майбутнього тексту. Замість універсальних запитів на кшталт «напиши про...», автор радить розділяти процес на етапи. Інструменти ГШІ можуть бути корисними для попереднього огляду літератури (Scite.ai, Consensus или Perplexity), уточнення дослідницького питання, визначення структури роботи (ChatGPT, SciSpace), обговорення (Zendy, GenAI Zaia, ChatGPT, Elicit, Paperpal), оформлення посилань (Quillbot Citation Generator, Thesify) та редагування готового тексту.

Такий підхід дозволяє зберігати контроль над аргументацією та уникати механічного відтворення тексту без наукової глибини. Жоден інструмент не може визначити наукову новизну, перевірити релевантність джерел, забезпечити коректність інтерпретацій. Відповідальність за якість, достовірність і доброчесність тексту залишається за дослідником, незалежно від того, наскільки активно використовуються цифрові технології. Представникам академічної спільноти генеративний штучний інтелект може стати у нагоді лише за умови свідомого і критичного використання у власній праці, адже суть не у задіянні технологій самих по собі, а здатність дослідника керувати інструментарієм, зберігаючи власний голос.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/tZVl8>

Фото: pixabay.com

ЛІТЕРАТУРНІ ОГЛЯДИ, ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ТА ЦИТУВАННЯ: У ЧОМУ ПРОБЛЕМА?

На сайті Times Higher Education опубліковано статтю Девіда Джойнера «Від колапсу моделей до колапсу цитування: ризики надмірної залежності від ШІ в академічному середовищі». У ній автор розглядає потенційні негативні наслідки, які можуть виникати у науковій роботі через надмірну довіру до генеративного штучного інтелекту при написанні оглядів літератури та пошуку джерел для досліджень. Явище, відоме як колапс, характерне для генеративних моделей штучного інтелекту, коли вони дедалі частіше навчаються на власних матеріалах замість людських даних. Це призводить до втрати різноманітності відповідей, посилення помилок, упереджень і зниження якості генерації. Дослідники пишуть огляди літератури, причому дедалі частіше користуються сучасними інструментами штучного інтелекту, які знаходять джерела із великою кількістю цитувань, пропонувати передусім саме їх. У результаті посилюється так званий «ефект Матфея», коли вже відомі й цитовані роботи отримують ще більше уваги, незалежно від їхньої актуальності чи новизни. Як наслідок, посилюється ризик, що наукові огляди дедалі більше будуть спиратись на роботи, які були популярними на момент створення вихідних даних моделей (зазвичай це матеріали до 2022 року), і менше будуть враховувати сучасні відкриття та нові підходи. Це може призвести до «колапсу цитування» — ситуації, коли літературні огляди дедалі частіше посиляються на старі та широко цитовані джерела, створюючи замкнений цикл, який стримує розвиток нових ідей. Автор підкреслює, що контроль дослідника у цьому процесі є критично важливим: роль людини полягає не в тому, щоб просто приймати перші результати, які пропонує штучний інтелект, а фільтрувати їх, критично оцінювати їхню релевантність, перевіряти, піддавати сумніву, залучати нові публікації. Це стає важливою умовою для підтримки динамічного розвитку науки, а не застою в рамках минулого. Також автор звертає увагу на роль журнального рецензування

і академічних видань у протидії цим трендам. Він наголошує, що процеси рецензування мають заохочувати використання актуальних і значущих джерел, а не лише покладатися на автоматизовані пошукові стратегії. Науковці можуть уникнути ситуації, коли надмірна залежність від технологій штучного інтелекту призводить не до розширення знань, а до закріплення домінування усталених джерел, що може гальмувати інновації і формування нових теоретичних підходів у науці.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/YBgYT>

Фото: [pixabay.com](https://www.pixabay.com)

ДОСЛІДНИЦЬКІ ОФІСИ МАЙБУТНЬОГО

На сайті компанії Clarivate доступний для ознайомлення новий звіт «Дослідницькі офіси майбутнього». У ньому наголошується, що вимірювання суспільної цінності досліджень стає дедалі важливішим, тому університети та дослідницькі установи приділяють цьому питанню все більше уваги. Опублікований звіт присвячений

проблемам, можливостям та перспективним напрямкам розвитку дослідницьких бюро й розкриває сутність стратегій академічних досліджень у всьому світі та їхні пріоритети. У ньому розглядаються ключові виклики, з якими стикаються дослідницькі інституції сьогодні; як штучний інтелект впливає на дослідницькі центри; як змінюються погляди на вплив досліджень тощо. Експерти зазначають, що в системі інституційних пріоритетів в числі перших - диверсифікація джерел фінансування, підвищення впізнаваності та репутації досліджень, отримання більшого фінансування для збільшення обсягу досліджень, а основними чинниками змін є тиск із боку витрат, використання програм штучного інтелекту та вплив внутрішньої політичної політики. Близько третини співробітників дослідних відділів використовують ШІ для пошуку можливостей фінансування та редагування заявок на гранти. Однак використання ШІ також виділяється як найбільша загроза для наукової сумлінності. Наслідки підходу уряду США до дослідницької політики відчуються у всьому світі – опитані дослідники у багатьох регіонах світу повідомляють про втрату фінансування досліджень та скорочення співпраці з США.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/I44EH>, <https://qrpage.net/qr/OaKlJ>

Фото: скріншот

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ТА СОЦІАЛЬНА ВЗАЄМОДІЯ В ДИСТАНЦІЙНИХ КЛАСАХ

На сайті Times Higher Education опубліковано статтю Бхавана Шрестха «Як технології можуть посилювати зв'язки в онлайн-аудиторіях». У ній автор пропонує переосмислити роль цифрових технологій в онлайн-навчанні, розглядаючи їх не як інструмент доставки контенту, а як засіб формування соціальних і навчальних зв'язків між студентами та викладачами.

Однією з ключових проблем дистанційної освіти є спосіб використання технологій, оскільки за формального підходу онлайн-курси можуть підсилювати відчуття ізольованості, тоді як продумане застосування цифрових рішень здатне, навпаки, створювати відчуття спільної присутності та залученості. Ефективні онлайн-аудиторії формуються тоді, коли технології підтримують регулярну взаємодію, спільну роботу і неформальне спілкування. Інтерактивні платформи, спільні цифрові простори для обговорень, синхронні й асинхронні формати взаємодії дозволяють студентам не лише споживати навчальний матеріал, а й брати участь у його осмисленні разом з іншими. Автор наголошує, що саме ці елементи сприяють формуванню довіри, академічної підтримки та відчуття належності до навчальної спільноти. Ролі викладача тут визначальна: він у цифровому середовищі виступає не лише джерелом знань, а й модератором взаємодії. Технології не замінюють педагогічну присутність, а розширюють її можливості: через продумані комунікаційні стратегії викладач може підтримувати контакт зі студентами, заохочувати активність і своєчасно реагувати на труднощі, які виникають при вивченні нового матеріалу. Вибір інструментів, які відповідають навчальним цілям, має бути усвідомленим, не механічним. Передові технології самі по собі не гарантують якісного онлайн-навчання, проте за умови педагогічно виваженого використання вони можуть суттєво посилювати людські зв'язки у дистанційних класах. Онлайн-аудиторія за такого підходу стає не компромісною заміною традиційного навчання, а повноцінним простором академічної взаємодії, здатним підтримувати співпрацю, залученість та спільну навчальну практику.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/03TDF>

Фото: pixabay.com

ЗВО МАЄ ТУРБУВАТИСЬ НЕ ЛИШЕ ПРО ПЛАГІАТ, А Й ПРО ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВПЛИВ ШІ

На сайті Times Higher Education опубліковано статтю Шона МакМінна та Ніка Макінтоша «Поки ми переймаємося плагіатом, ШІ «навчає» суїциду...». У ній автори наголошують, що університети мають виходити за межі стандартних політик академічної доброчесності й розглядати системний психологічний вплив штучного інтелекту на студентів, а не зосереджуватись лише на питаннях плагіату. Широко відомою стала історія молодого людини, яка під час обміну повідомленнями з чат-ботом ШІ отримала від нього підбурювання до самогубства. Нові дослідження показують, що частина студентів використовує ШІ для отримання порад щодо свого психічного здоров'я, у них формується глибока залежність від алгоритмів у ситуаціях емоційної вразливості. Університети зосереджені на навчанні студентів правилам використання ШІ у рамках освітнього процесу, політикам цитування та академічної доброчесності. Але поза увагою спільноти залишаються психологічні ризики, які виникають під час взаємодії з алгоритмами. Автори пропонують комплексний підхід до навчання роботі з ШІ, який має виходити за межі суто технічних навичок, таких як формування запитів чи розуміння роботи моделей. Необхідно давати студентам знання про те, як штучний інтелект впливає на формування ідентичності, соціальні норми, систему стимулів і прийняття рішень, а також навчати розпізнавати, коли взаємодія з ШІ може стати маніпулятивною або шкідливою. Наприклад, можна запровадити інтегровані навчальні модулі, які поєднують технологічні знання, правила співпраці людини і ШІ, етичні та політичні аспекти. Адже питання психологічного благополуччя студентів є частиною обов'язків університету, воно має реалізовуватись системно.

Детальніше: <https://qrcode.net/qrcode/UN9B>

фото: pixabay.com

ВІД КНИГИ ДО ТРЕКІВ: ПІДРУЧНИК СТАВ МУЗИЧНИМ АЛЬБОМОМ

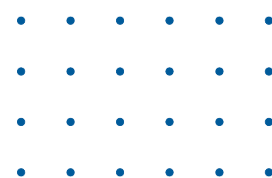
На сайті Times Higher Education опубліковано статтю Джека Гроува «Підручник надихнув професора створення альбому у стилі «академічний транс» з використанням штучного інтелекту». У ній розповідається про британського професора, який перетворив ідеї з власної наукової книги на концептуальний музичний альбом за допомогою технологій штучного інтелекту і таким чином вийшов за межі традиційних способів академічної комунікації. Ендрю Гадсон-Сміт, професор цифрового урбанізму в Університетському коледжі Лондона, створив концептуальний музичний альбом «Місце і простір»

на основі матеріалів свого підручника «Міста у метавсесвіті», де розглядає цифрові технології, віртуальні світи та взаємодію людей з цифровим середовищем. Для цього він написав тексти пісень, які відображають ключові ідеї з розділів книги, а музичний супровід у стилі транс з елементами електроніки був сформований з використанням технологій штучного інтелекту. Альбом вийшов під назвою «Цифрове місто» і вже зібрав десятки тисяч переглядів у стрімінгових сервісах. Музику було обрано як нетрадиційний спосіб донести наукові концепції до широкої аудиторії, залучити навіть тих, хто навряд чи звертав би увагу на академічний текст. Суть не в тому, щоб просто транслювати ідеї, а в тому, щоб через музичну форму та ритм передати складні теоретичні питання, такі як цифрові двійники, віртуальна реальність, соціальні наслідки цифровізації та моделювання даних. Деякі назви розділів книги, наприклад «Грай у гру життя», «Дзеркальні світи» чи «Утопія», легко лягли в основу текстів пісень. Альбом отримав схвальні відгуки від колег і слухачів, які відзначають здатність творчого проєкту привертати увагу до наукових ідей у несподіваному форматі. Отже, штучний інтелект може не лише автоматизувати процеси чи створювати розважальний контент, а й допомагати адаптувати наукові знання у нові, доступніші формати. Як результат - складні академічні ідеї стають більш помітними й зрозумілими не лише для студентів, а й у більш широкому суспільному дискурсі поза університетами.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/PdYSg>

Фото: pixabay.com

4. Наукові заходи

ЕФЕКТИВНИЙ ДИЗАЙН ОНЛАЙН-КУРСІВ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ШІ

30 січня 2026 року відбувся вебінар «Поєднання переваги та ефективності: ефективний дизайн онлайн-курсів із використанням штучного інтелекту». Він був покликаний надати слухачам уявлення про те, як під час розроблення онлайн-курсів слід збалансовувати цілі та засоби, а також використовувати інструменти ШІ. Обговорювали восьмиетапну модель високовпливового дизайну для онлайн-курсів (HIDOC), способи задіяння цільових підказок ШІ на кожному кроці, як оптимізувати роботу та підтримувати співпрацю зі слухачами, як приймати найкращі рішення щодо

дизайну навчання, як застосувати HIDOC та III у заданому контексті при розробленні оригінального авторського курсу. Організатор - Quality Matters.

Детальніше: <https://qrcode.net/qr/6Wn4H>, <https://qrcode.net/qr/aGPJB>

Фото: скріншот

ШКОЛА ЕКСПЕРТІВ

2 лютого 2026 року в онлайн-форматі стартує «Школа експертів». Серія заходів покликана сприяти формуванню спільноти експертів для оцінювання навчальної літератури. Учасники отримають необхідні знання щодо проведення експертизи навчальної літератури та поради щодо правил, послідовності та процедур такої експертизи, дізнаються про державні

стандарты, порядок підготовки аргументованих експертних висновків, виявлення типових помилок у підручниках, призначених для освітнього процесу. Проект реалізується Українським інститутом розвитку освіти за підтримки Міністерства освіти і науки України та програми Світового банку LEARN «Підвищення доступності та стійкості освіти в умовах кризи в Україні».

Детальніше: <https://qrcode.net/qr/HCgPr>, <https://qrcode.net/qr/ynSnb>,
<https://forms.gle/XrviaSpuk5JT8zBA>

Фото: скріншот

ЩОДО РОЗВИТКУ ДОСЛІДНИЦЬКИХ ІНФРАСТРУКТУР

16 лютого 2026 року відбудеться заключний захід серії інформаційних днів проєкту Research Infrastructure for Future. Він покликаний забезпечити обмін ідеями та досвідом розвитку дослідницьких інфраструктур ЄС та України. Планується обговорити навчальну програму для керівників і операторів українських дослідницьких інфраструктур; залучити наукову спільноту та

суб'єктів дослідницьких інфраструктур до діяльності проєкту RIFF; розглянути ключові позиції проєкту дорожньої карти і плану розвитку дослідницьких інфраструктур для майбутнього України; концепцію дослідницьких інфраструктур України на засадах підходів Європейського Союзу. Організатор - проєкт RIFF.

Детальніше: <https://qrcode.net/qr/ib4kc>, <https://qrcode.net/qr/3IYQI>,
<https://qrcode.net/qr/SJp2m>

Фото: скріншот

КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЯ АГРАРНИХ РОЗРОБОК

24 лютого 2026 року стартує освітня програма «Lab2Market AgroTech». Вона покликана допомогти науковцям, винахідникам та командам стартапів, які працюють у сфері аграрних технологій скоротити час виведення аграрних технологій з лабораторії на ринок та зменшити ризики на цьому шляху, підтримати комерціалізацію результатів наукових досліджень і

технологічних розробок в агросфері, пройти всі етапи від наукової ідеї або прототипу до готового ринкового рішення. Під час навчання слухачі отримають експертний супровід і менторську підтримку, практичні знання з розвитку бізнесу та комерціалізації розробок, допомогу у формуванні бізнес-моделі та презентації проєктів потенційним партнерам й інвесторам. Програма охоплює такі напрями, як точне землеробство, сталий розвиток сільського господарства, автоматизовані та роботизовані рішення, агродрони, технології для тваринництва, агрофінанси та цифрові сервіси для агросектору. Освітня програма реалізується Українським національним офісом інтелектуальної власності та інновацій (УКРНОІВІ) за сприяння Міністерства освіти і науки України.

Детальніше: <https://nipo.gov.ua/lab2market-agrotech/>, <https://qrcode.net/qr/t4UVU>, <https://qrcode.net/qr/C0drf>

Фото: IP офіс

ЗМІНИ У ПРИДБАННІ ЕЛЕКТРОННИХ КНИГ

24 лютого 2026 року відбудеться вебінар «Зміни у придбанні електронних книг: співпраця бібліотекаря та видавця щодо закупівель». Захід стане площадкою для обговорення бібліотекарями та видавцями того, як зробити бюджети бібліотек більш масштабними. Планується розглянути весь процес онлайн-придбання книг, який наразі зіткнувся з багатьма проблемами, як

у співпраці бібліотекарів та видавців розробити й реалізувати заходи, що дозволять задоволити потреби бібліотек у розвитку колекцій, які є моделі придбання книг безстрокового доступу та у чому полягають переваги безпосереднього партнерства з видавцями для дослідження стабільних рішень, що відповідають потребам кожної бібліотеки, як збільшити бюджети бібліотек у 2026 році. Організатори: видавництво Оксфордського університету, Choice.

Детальніше: <https://qrcode.net/qr/RsYHP>

Фото: скріншот

СЕРІЯ ВОРКШОПІВ ЮНЕСКО ТА HUMAN VARIOME PROJECT

У квітні 2026 року стартує глобальна серія воркшопів з генетичного та геномного консультування. Заходи приурочені Міжнародного десятиліття наук в інтересах сталого розвитку (IDSSD) та покликані надати можливість медикам, біологам, фахівцям з біохімії, біомедичної інженерії, біотехнології, біоінженерії та суміжних галузей опанувати основи генетичного і геномного консультування, підвищити свою обізнаність в генетичних ризиках, інтерпретації діагностичних та скринінгових даних, а також психосоціальних аспектах допомоги пацієнтам. Програма курсу складається з восьми інтерактивних модулів, які поєднують набуття теоретичних знань і практичних навичок: «Вступ до генетичного та геномного консультування»; «Основи людської генетики»; «Побудова родоводів»; «Принципи спадковості та визначення ризику»; «Генетичне та геномне тестування»; «Навички консультування та комунікації»; «Етичні, правові та психологічні аспекти»; «Побудова родоvodu та пояснення закономірностей спадковості». Організатори: ЮНЕСКО, Human Variome Project.

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/XQKVH>, <https://qrpage.net/qr/G6JFz>

Фото: скріншот

Дякуємо Вам за підписку на дайджест інформаційних матеріалів НРАТ.

Він створюється в рамках реалізації проекту Національного репозитарію академічних текстів, який фінансується Міністерством освіти і науки України. Цільова аудиторія - науковці, освітяни, інноватори, здобувачі вищої освіти, автори і редактори наукових фахових видань, прихильники відкритої науки та відкритого доступу.

У щоденному режимі ця інформація оприлюднюється на офіційному вебпорталі Нацрепозитарію та сторінках НРАТ у соціальних мережах:

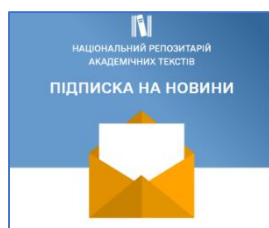

<https://nrat.ukrintei.ua/category/usi-novyny-na-portali/>, <https://nrat.ukrintei.ua/category/naukovi-zahody/>

https://www.facebook.com/groups/578991159108587/?sorting_setting=CHRONOLOGICAL

<https://t.me/NationalRepository>

<https://invite.viber.com/?g2=AQBNMJ1iDNPI403rQ2x%2FeMt0spQltYQzEroTVETPdJlh2K97EhrByGTLtwG%2FP70p>

Усі бажаючі можуть оформити підписку на повідомлення про події, документи і заходи, які публікуються на ресурсах Нацрепозитарію. Для цього на головній сторінці вебпорталу у сервісі «підписка» достатньо обрати зручну періодичність повідомлень (щодня або раз на тиждень) та цільову спрямованість (науковцям, освітянам, інноваторам).

Детальніше: <https://nrat.ukrintei.ua/newsletter-list/>, <https://nrat.ukrintei.ua>